

Noen ord til minne om *Gerd Taisija Anvik*

TEKST OG FOTO: GRETHE-KARIN HOVDE

*Ein fin liten blome i skogen eg ser
i granskogen diger og dryg.
Så vent mellom mose og lyng den seg ter.
Den står der så liten og blyg.*

*Sei, ottast du ikkje i skogen stå gøymd
der skuggana tyngja deg må?
Å nei, for av Herren eg aldri vert gløymd,
til ringaste blom vil han sjå.*

*Men ynskjer du ikkje i prydhagen stå
der folk kunne skoda på deg?
Å nei, eg trivst best mellom ringe og små,
eg føddeest til skogblome, eg.*

Viticella-klematis

Disse versene, som Anders Hovden har oversatt fra en ukjent svensk forfatter, dukker fram i minnet igjen og igjen når tankene går til Gerd Anvik, slik jeg kjente henne. Beskjeden og tilbaketrukket levde hun oppe i granskogen. Derfra delte hun med meg og utallige andre rosevenner sin store kunnskap om roser gjennom lange samtaler over telefon, i brev og når vi møttes. Der oppe i skogkanten odlet hun fram roser som hun solgte til en beskjeden pris. Heldige var vi som fikk ta del i hennes botaniske verden der rosene alltid spilte hovedrollen.

12. juni i år gikk Gerd Anvik ut av tiden, ennå ikke sytti år gammel. Hennes siste jordiske reise foregikk stillferdig, slik jeg alltid opplevde henne, med en enkel og vakker

kirkelig seremoni i Kongsdelene kirke 17. juni. Med hennes bortgang har rosevenner landet rundt mistet en leverandør av *kvalitet*. Noen av oss har også mistet en samtalepartner, en vi kunne snakke med om roser, det er så, men også om så mangt annet, helst av det slaget som lik rosene har *både* torner og vakre, duftende blomster. Jeg har i denne artikkelen valgt ut noe av det jeg selv opplevde sammen med Gerd de årene jeg fikk kjenne henne.

Sporene etter Gerd i vår egen hage

I vår egen hage i Hyggen blomstrer i disse dager enorme Viticella-klematis som jeg kjøpte fra Gerd som småplanter: 'Etoile Violet', 'Madame Julia Correvon', 'Polish Spirit' og 'Rubra'. Hun ville helst selge beskjedne småplanter av

'Madame Louis Leveque'

'Louis van Till'

klematis «slik at de bedre kan etablere seg i hagen din,» som hun sa. Hun hadde rett! Ingen av disse klematisene har gått ut. De hører med blant hagens sensommer-gleder, selv etter femten år eller mer. Det er likevel rosene vi kjøpte, de som fyller hagen med farger og duft tidligere på sommeren, som mest av alt minner om Gerd. Alba-rosen som 'Felicité Parmentier' og 'Celestial' med sin himmelske duft. Centifolia-rosene 'Comtesse de Lacépède' og 'Fantine Latour', 'Tour de Malakoff' og 'Madame Louis Leveque'. Damascenerne som 'Leda' og «Førde 2». Gallicaroser som 'Belle Isis', 'Complicata', 'Louis van Till' og 'The Bishop'. Gerd hadde dem alle i sine plantelister da jeg for alvor begynte å samle roser tidlig på 2000-tallet. Hun hadde et stort utvalg av roser som sjelden var å finne i hagesentrene. Det var i første omgang Gerd som skal ha æren for at en roseperle som 'El Areana' ble spredt til atskillige hager etter at den var blitt gjenopplaget, blant annet takket være Idar Jansen. Om denne rosen skrev han flere artikler i Rosebladet. Det var også Gerd som gjorde meg oppmerksom på hardføre, og til da lite kjente rugosa-hybridene som 'Martin Frobischer' og 'Ritausma'. Og så den herlige spinossissima-rosen 'Poppius'! Uten roseentusiaster som henne ville slike sjeldenheter blitt forbeholdt noen få.

Gerd og Fritz Granli på Storsand

Mitt første møte med Gerd var i 1990 hos Rose-Fritz på Storsand. Hos ham gikk hun først i lære, men jobbet siden sammen med sin læremester på Granli Planteskole i flere år. I artikkelen «Rose-Fritz og den deilige haven»

(Rosebladet 1-2004) forteller hun selv om dette samarbeidet. (Se også Finn Røsholms omtale av Fritz Granli i Rosebladet 2-2002). Den gangen, i mitt første møte med disse to rosedyrkerne, kjøpte jeg mynteplanter av Gerd og roser av Fritz, blant annet "Onkel Johan" som senere er identifisert som remontantrosen 'Hugh Dickson'. Og jeg hadde en lang, lang roseprat med dem begge.

Da Fritz gikk ut av tiden i 1997 fortsatte Gerd arbeidet med hans store samling av roser. Hun måtte etterhvert finne andre jorder på Hurumlandet å dyrke roser på, da stedet ble overtatt av andre. I første omgang holdt hun til på Sand Gård ved nedkjøringen til Holmsbu, siden ved barndomshjemmet på Storsand.

År 2000 fikk jeg en «rosepresang» som takk for et oppdrag. Den var innkjøpt hos Gerd Anvik og bar navnet *Rosa helenae* 'Hybrida'. Gerd selv bodde på den tiden beskjedent tilbaketrukket oppe i skogkanten ovenfor Sand gård, men denne honningrosen viste seg snart å være alt annet enn «beskjedent tilbaketrukket»! I dag, seksten år etter, har den en omkrets på elleve meter og greiner som er åtte-ti meter lange. En *skulptur*, det er det

El Areana', en Rudolf Geschwind-rose fra 1912 som Gerd Anvik bidro til at ble plantet i mange hager. Hit til vår hage kom den i 2007 og er i dag en betydelig klatrrose.

den er, grønn på forsommeren, kremhvit under blomstringen, oransje før fuglene har spist opp de tusener av nyper som følger på sensommeren -og så hvit når snøen dekker den. I et bildeforedrag om roser som Gerd holdt om «Den deilige haven» til Fritz Granli i mars 2005, snakket hun om vinteren som den «skulpturelle perioden» i hagen. Ved synet av *R. helenae* 'Hybrida' forstår jeg godt hva hun mente.

Odling av roser på Kana

Fra 2001-02 ble jeg en fast kunde hos Gerd, men også en samarbeidspartner. Jeg kjøpte roser, mange roser, for Gerd hadde et virkelig stort utvalg av de duftende historiske rosene som trivdes så godt i hagen vår. Vi snakket roser, jeg lærte om roser, og jeg ga roser tilbake til hennes kolleksjon. Gerd kom flere ganger i vår hage i Hyggen og hentet stiklinger av de mange «vandrende» rosene jeg hadde samlet på. Slik kom et samarbeid i gang om å spre kultur! Det var Gerd som først markedsførte «*Tormod Widmark*»-rosen som vi hadde i hagen vår, og som senere skulle vise seg å være 'Pompòn Blanc Parfait'. Gerd sendte utførlige plantelister til rosefolk over store deler av landet, hun mottok bestillinger, pakket og sendte roser som barrotsplanter. Bare få kunder fikk etter avtale komme opp på jordet hennes og hente rosene selv.

I Gerd Anviks planteliste fra 2001 kunne vi lese: «*Det gleder meg å kunne tilby en nesten komplett samling av Arne Lundstads roser...*», og i plantelista fra 2002: «*Årets godbiter er et lite utvalg av Rudolf Geschwinds roser, og flere er på gang. En mann som har skapt noe så vakkert som 'El Areana' (ja, nettopp!) fortjener å bli trukket fram fra glemse-len.*» I 2005 og 2006 kunne vi videre lese dette: «*I år har jeg gleden av å kunne tilby flere sorter av Rudolf Geschwinds roser, ingen av dem er vanlig i handel i Norge. Dette er roser av antikvarisk og genetisk verdi.*» Disse sitatene forteller med all tydelighet om en som var opptatt av å ta vare på rosearven, og av å spre kultur. Og som gjorde noe med det!

Roser med sjøsprøyt i luggen

Det var landskapsarkitekt Merete Haug som i 1993 kontaktet Gerd Anvik for å få hjelp til å velge roser til et planlagt anlegg i Holmsbu båthavn, et to meter bredt og 220 meter langt fargerikt rosebed! I løpet av to år ble bedet beplantet med omlag 300 roser. Ikke alt var like vellykket. De nærmeste årene ble det prøvet og feilet, og det ble nedlagt et betydelig antall dugnadstimer. Det viste seg at det slett ikke var alle rosene som trivdes med «sjøsprøyt i luggen», så det ble nok en del nedturer. Etterhvert kom det i stand et samarbeid med Wenche

Gerd Anvik gir omvisning til et hagelag på besøk i Holmsbu, ca år 2000. Bildet der Gerd sitter med ryggen til og holder foredrag er så typisk for situasjonen!

Ødegårdstuen fra Holmsbu Vel, en som visste hvordan de kunne skaffe sponsorer og dugnadsgjenger, og snart ble det også klart hvilke rosesorter det kunne satses på.

Rosebedet ble en virkelig pryd for vakre Holmsbu der feriegjestene strømmer til om sommeren, men der også noen fastboende ferdes året rundt! Med en frodig samling av roser ble det åpnet opp for at hagelag og andre kunne komme og få omvisning. Og omviseren som visste *alt* om disse rosene? Jo, det var Gerd Anvik. Om dette prosjektet har Gerd forøvrig skrevet en lengre artikkel i Rosebladet 1-2003, etter ti år med gleder og skuffelser.

Rosedagene på Holmsbu

Vinteren 2003, året da roseanlegget i Holmsbu kunne feire sitt ti-års-jubileum, fikk Gerd en idé. Hva med å feire jubilaranten med en egen «Rosenes Dag»? Hagelaget i Hurum, Holmsbu Vel og Norsk Roseforening ble kontaktet som selvsagte samarbeidspartnere, men også jeg, som hadde gjort meg bemerket som produsent av rosegelé, samt andre som kunne ha stand med salg av planter, akvareller og annet som kunne trekke folk til en dag i rosens tegn. I slutten av mars hadde rosegruppen det

Gerd Anvik selger og veileder om roser på Rosenes Dag i Holmsbu

Fra roseanlegget i Holmsbu båthavn

første av en rekke samarbeidsmøter, og 19. juli 2003 gjennomførte vi en særdeles vellykket Rosenes Dag som ble høytidelig åpnet av NRFs daværende leder, Tove Espeseth. Gerd Anvik vekslet på med å selge egenproduserte roser og gi omvisning i Roseanlegget. Undertegnede demonstrerte hvordan hun lager rosegelé, ga smaksprøver og solgte glass på glass av denne delikatessen. Roseforeningen og Hagelaget informerte om sitt arbeid og skaffet sannsynligvis endel nye medlemmer, og Leonard Larsen hadde omvisning i sin egen hage like ved.

Det var nærmest selvsagt at dette måtte bli en årlig begivenhet i Holmsbu. Det ble det også de nærmeste ti årene så lenge ildsjelene bak arrangementet klarte å henge med. Etterhvert ble det en egen stand der Unni Dahl Grue identifiserte «ukjente» roser, et «Kom-og-vis»-tiltak. Dette var en del av det store arbeidet som denne rosekjenneren gikk i bresjen for, og som er videreført ved prøvedyrkingsfeltet på Ås. Om Rosenes Dag i Holmsbu kan den interesserte ellers lese i Rosebladet 3-2003, 3-2005 og 3-2008.

Evig eies kun det delte

Disse visdomsordene er sagt mange ganger rosefolk imellom, men de blir ikke mindre sanne for det. Den som har mye å gi vil alltid leve videre. Gerd Anvik lever i oss og hos oss, selv om hennes virke på jorden er forbi. Jeg vil avslutte disse minnene om henne med hennes egne ord som hun skrev i artikkelen om Rose-Fritz: «Men vi har jo alle et indre landskap, ikke sant? Et landskap som også trenger å pleies og lukes. Og i mitt indre landskap har «Den deilige haven» fått stor plass. Den gir inspirasjon til å fortsette å

skape skjønnhet i det ytre landskapet og trosse all forgjengelighet.»

Og så, til slutt, et dikt der det hadde sneket seg inn en feil i artikkelen til minne om Unni Dahl Grue i Rosebladet 1-2016. Disse versene om å sette gode spor kan like gjerne leses til minne om Rose-Gerd.

I takknemlighet,
Grethe-Karin Hovde

Spør

*Den som lever et liv setter spor
Noen spor viskes ut når et liv er forbi
Andre spor har lengre tid enn mennesket på jord
Om de følges av flere, vil de bli til en sti*

*Meningen med livet er å sette gode spor
Så gode frø som spirer om ferden din er over
Det gode du gir lever videre -og spirene, de gror
Sporene, de er der, selv når du for alltid sover*

*Det finnes spor som andre må plante roser i
men sorgen bæres lett etter den som hadde mye gi
Livet lever evig der en såmann gikk forbi
Etter den som sådde frø
vil det spire og gro
og aldri, aldri dø*